

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גליון א'קצג

ערב שבת קודש פ' שמיני, מבה"ח אייר ה'תשע"ז

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה', "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חבי"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

שישים ושבע שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וקט"ו שנה להולדתו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכ"ר

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' חנן הלוי ב"ר אברהם הלוי ז"ל לוינ

נפטר ביום ל' ניסן - אדר"ח אייר ה'תשנ"ז

וזוגתו מרת אסתר רחל ב"ר אלי' מיכל ז"ל לוינ

נפטרה ביום וא"ו שבט ה'תשס"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנם

הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי זוגתו מרת דאבא שיחיו

ומשפחתם שיחיו לוינ

* * *

לזכות

הו"ח ר' ברוך אהרן בן דינה שיח'י

לרפואה שלימה וקרובה תיכף ומיד ממש

נדפס לעילוי נשמת

ר' אפרים יונה ב"ר אורי אהרן יואל ז"ל זיסק

ולע"נ מרת ח' רחל בת ר' פנחס זליב ז"ל

ולע"נ ר' מאיר ב"ר צבי הירש ע"ה ולע"נ ר' פנחס זליב ב"ר יצחק ע"ה

ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו - לשפע ברכות עד בלי די

ביה

3 דבר מלכות

לבטוח בביאת המשיח בלי שום פקפוק / משיחת אחש"פ התשכ"ה

6 זמן הגאולה

אם אין לו רבי - איך תהי' לו שייכות עם השכינה? ... / פרשת השבוע באור הגאולה

10 ניצוצות של משיח

כשיאמרו בפשיטות ובלי שום פקפוק - זה יתקבל! / קטעים קצרים בעניני גאולה ומשיח

11 המעשה הוא העיקר

שסוף-כל-סוף ימצאו עשרה עקשנים ש"יתקשו" ... / הוראות למעשה בפועל

14 כתב-יד-קודש

גילוי חדש בחזרת מאמר בפעם השישיים / צילום מהנהגת הרבי על שיחת ש"פ שמיני הישיח

פן צוה אפואר
 הנהגתו הכ"ס סיפר כי"כ תמוז תרצ"ב
 אז מען חור"ט א מאמר זעצויג מאל דער הערט מען קעס. וכן היו פעמים
 שנהג כד"ק אדמו"ר נ"ע במאמרי אביו כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע. וזאת
 אז (משה) אם הפי' הוא שכל פעם הי' הוזר באיזה חוס' ביאור, וז"ל
 זענה אדמו"ר הכ"ס שלא דוקא, ושאל עוד, אם סחוסף גם בהשגה, זענה
 סכודאי, וז"ל ההוספה בין פעם הראשון, לפעם השני, בין פעם
 החמישים וחשע לפעם הששים, הרי שגם במאמר שב"ק אדמו"ר מהר"ש כבר
 אמרו לפני כ"ק אדמו"ר נ"ע ביהידוח וגם ברבים, כי הסדר הי' שקודם
 הי' אומר לפני בניו ביהידוח (או רק לפני כ"ק אדמו"ר נ"ע) ואח"כ ג'
 ברבים (לפעמים הי' להיפך), הרי שהגם שאמרו ברבים וגם ביהידוח, בזה
 פעמים (לא פחות משנים) ומ"ם נמשך בזה גילוי הישיח, וא"כ גם בהמאמר הי'
 מכיוון שיצא לאור, וכודאי הי' זה בהשגה פרטיה, א"כ הוי זה גילוי
 הישיח, וצריך לקולטו עד המועד השני, ולכן גם אחתיל בקטע ממאמר זה.
 בהמאמר ד"ה עשר העשר בסופו אי' ששירת המלאכים פועל בטול, וז"ל
 חומרים, ולכאז"ל א"ם, דהרי מדבר בענין מלאכים, ומה שייך שם ענין חומר
 כזה שצריך לבטלו, אך הענין הוא דמבואר בהמשך דר"ה דהאי שחא, אשר
 ככל דבר יש חומר וצורה שהוא גוף ונפש, וא"כ במלאכים, הגם שהחומר
 אינו מבלבל, אך ס"ם אינו בטל, לזאת הוא ענין השירה, ולבאר זה
 בעבודה, דמ"ם א"ם שאל א' אצל כ"ק אדמו"ר נ"ע, שאלוה א' פעמי
 בענין אהוי"ר עניני עבודה, והב' בענין עבודת המלאכים, זענה לו
 רכנו על השאלה הא', (שאלה הב' ענת ענין עבודת המלאכים אין
 זה נוגע לו בעבודה, ולכן אינו עונה ע"ז.)

מוקדש לעילוי נשמת
 הרה"ח ר' משה נחום בהרה"ח ר' מרדכי מענדל ע"ה קדנר
 נפטר כ"ב ניסן - אחרון של פסח, ה'תשע"א
 יה"ד שתיכף ומיד יקיים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והוא בתוכס, בגאולה האמיתית והשלימה

גילוי חדש בחזרת מאמר בפעם הששים

בקשר עם פרשת השבוע, הבאנו צילום מיוחד מהגהת הר"ד מהתועדות ש"ק מברכים אייר, פ' שמיני ה'ש"ת

(השיחה בשלימותה (כפי שהוגהה ע"י כ"ק אד"ש בלה"ק) נדפסה לראשונה בהוצאה החדשה של "שיחות קודש" ה'ש"ת ע' 29 ואילך)

פענוח הכתי"ק (בא בהדגשה):

כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ סיפר בי"ב תמוז תרצ"ב, אז מען חזר'ט א מאמר זעכציג מאל דער הערט מען עצם. וכן היו פעמים שנהג כך כ"ק אדמו"ר נ"ע במאמרי אביו כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע. ושאלתי אז אם הפי' הוא שבכל פעם הי' חוזר באיזה תוס' ביאור, וענה כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שלא דוקא. ושאלתי עוד, אם מתוסף גם בהשגה. וענה שבודאי, ולפעמים – כמו ההוספה בין פעם הראשונה לפעם החמישים ותשע כן בין פעם החמישים ותשע לפעם הששים. הרי שגם במאמר שכ"ק אדמו"ר מהר"ש כבר אמרו לפני כ"ק אדמו"ר נ"ע ביחידות וגם ברבים – כי הסדר – לפעמים תכופות – הי' שמקודם הי' אומר לפני בניו ביחידות (או רק לפני כ"ק אדמו"ר נ"ע) ואח"כ ברבים (לפעמים הי' להיפך), הרי שהגם שאמרו ברבים וגם ביחידות כמה פעמים (לא פחות משנים) ומ"מ נמשך בזה גילוי חדש גם בחזרתו, וגם בחזרתו בפעם הששים. וא"כ גם בהמאמרים הנ"ל מכיון שיצאו לאור, ובודאי הי' זה בהשגחה פרטית, א"כ הרי זה גילוי חדש, וצריך לקולטו עד המועד השני. ולכן גם אתחיל בקטע ממאמר זה.

ג. בהמאמר ד"ה עשר תעשר בסופו אי' ששירת המלאכים פועל בטול חומרם. ולכא' א"מ, דהרי מדבר בענין מלאכים למעלה ומה שייך שם ענין חומר כזה שצריך לבטלו, אך הענין הוא דמבואר בהמשך דר"ה דהאי שתא אשר בכל דבר יש חומר וצורה שהוא גוף ונפש. וא"כ במלאכים, הגם שהחומר אינו מבלבל, אך מ"מ אינו בטל, לזאת הוא ענין השירה. ולבאר זה בעבודה בהנוגע אלינו –

ומדגיש הנני בהנוגע אלינו, והוא ע"פ מה שפעם אחת שאל א' אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ב' שאלות א' בענין אהוי"ר עניני עבודה, והב' בענין עבודת המלאכים. וענה לו רבנו על השאלה הא', ובנוגע לשאלה הב' כתב לו שענין עבודת המלאכים אין זה נוגע לו בעבודתו ולכן אינו עונה ע"ז.

בימין העמוד כתב כ"ק אד"ש (הוראה למניחים): * התחלת שורה.

לבטוח בביאת המשיח בלי שום פקפוק

מגיע זמן שרק אחד מחמש מאות ירצה לצאת מהגלות, אך שכל השאר הם גם כן בני אברהם יצחק ויעקב, וכולם גם שמעו שמושה רבינו בישר בשמו של הקב"ה שהגיע הזמן ד"פקד פקדתי", ואעפ"כ צועקים נהי' כגוים!... ● ד' ימים קודם לקחו את הטלה וקשרוהו לכרעי המטות, ואעפ"כ כשהגיע היום האחרון רצו כולם להשאר, ורק אחד מחמש מאות לא התפעל, וגם לא הכין שום צידה! ● מודיעים לאותו אחד שביכולתו לפעול שיהי' רק אחד מחמישים, ובאם יתעקש - יפעל שיהי' רק אחד מחמש, ובאם יעבוד יותר קשה - יפעל שמזויינים יצאו כל בני ישראל. ● משיחת אחרון של פסח ה'תשכ"ה - בלתי מוגה תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

לגאולתינו עתה:

לכאורה יכולים לטעון, כיצד אפשר לתבוע מיהודי לבער את היצר הרע הפרטי ולהתגבר על הסביבה כו', כאשר ישנו ה"אקדמי" טענת² שסביבתו הקרובה וגם הרחוקה אינם כן, על-דרך "אחד הי' אברהם"³ וכל

א. אחרון של פסח ענינו הוא גאולת משיח (לפי שמאיר בו הארת גילוי המשיח¹).

ולכאורה, איזה קשר ושייכות יש למשיח עם פסח, הרי הגאולה העתידה תהי' מגלות אדום ולא מגלות מצרים?

והביאור הוא, שכל זמן שלא באה הגאולה ע"י משיח, עדיין לא נשלמה גאולת מצרים.

ב. והנה, מגאולת מצרים ישנה הוראה

(1) "היום יום" כב ניסן. וראה לקו"ש ח"ד ע' 1298.

(2) זהר ר"פ וישב (קעט, ב). וראה נדרים לב, ב (ובפי' הרא"ש). קה"ד פ"ד, יג. פ"ט, טו (ח). ועוד.

(3) יחזקאל לג, כד.

רבינו בישר בשמו של הקב"ה שהגיע הזמן ד"פקד פקדתי"⁷, ואעפ"כ צועקים נהי' כגוים!...

שומעים ממה רבינו הוא יולכים במדבר העמים, ושמה יהיו להם תרי"ג מצות במקום הז' מצות בלבד שיש להם פה (במצרים), והיציאה לא תהי' בחשאי אלא ב"שטורעם", וד' ימים קודם לקחו את הטלה באופן כזה שהיכן שרק פנו ראו אותו – מאחר וקשרוהו לכרעי המטות, ואעפ"כ כשהגיע היום האחרון רצו כולם להשאר, ורק אחד מ-500 לא התפעל מכך, וגם לא הכין שום צידה! ועד"ז הוא גם בגאולה האמיתית והשלימה מהגלות הנוכחית:

הגאולה העתידה לא תבוא ע"י רדיפה אחרי הגוים, כולל ה"גוים" מבני ישראל (די אידישע גוים), והגוי אשר בקרבך, אלא דוקא ע"י ה"קחו לכם צאן"⁸, וע"י שזה יהי' בפרסום. ומה שישנם ארבע מאות תשעים ותשע איש נגדו, ובינתיים הרי יבזו אותו – הנה, ע"י עמידתו בתוקף, אזי מ-499 נהי' 49, עד שזה הופך לארבע בלבד...

ואע"פ שכשמישיח יבוא, הוא יקלקל לו את העבודה ("דעם דזשאב"), את הרבנות, את כתיבת החיבור ומכירתו, והוא יתבטל לגמרי ממציותו ("אינגאנצן אויס מהות") ויתבלבל – אבל אולי ישנו אחד מחמש מאות שהוא בטלן ורוצה שמישיח יבוא, אזי מודיעים לאותו אחד שביכולתו לפעול שיהי' רק אחד מחמישים, ובאם יתעקש – יפעל שיהי' רק אחד מחמש, ובאם יעבוד יותר קשה – יפעל כפירוש השני⁹ ב"חמושים", שמזוינים יצאו – בכלי זיין, כל בני ישראל, ללא הבט על כך שהיו עבדים מרודים במצרים מאתיים ועשר שנה.

(7) שמות ג, טז.

(8) בא יב, כא.

(9) רש"י בשלח שם ממכילתא שם.

העולם הי' מעברו השני (שזה בא ביחד עם שאר הירושות שירשנו מאברהם אבינו), ותובעים ממנו לא רק שלא יתפעל, אלא גם שהעולם יראה אצלו על המשקוף את הדם, עד שפרעה עצמו יבוא ויאמר לו – אנא לך לקבל את התורה, ושעוד יתן לו כסף וזהב!...

הנה רואים ביציאת מצרים, שלא רק "חצי" מבני ישראל לא יצאו (או לכל-הפחות קרוב לחצי), אלא כמרז"ל על הפסוק⁴ "וחמושים עלו בני ישראל" – ש"חמושים" הכוונה אחד מחמש, כלומר, שבפועל רק אחד מחמשה מבנ"י יצא ממצרים! אח"כ יש דעה שני⁵ האומרת שרק א' מחמישים יצא, ודעה שלישית⁶ אומרת שרק א' מחמש מאות, והשאר רצו להשאר במצרים.

ולכאורה דרוש ביאור מהי המחלוקת במדרש הנ"ל – שאחד אומר שיצאו א' מחמש, בא תנא שני ואומר "שבח" על בני ישראל שרק א' מחמישים, ותנא שלישי אומר "שבח" שזה הי' א' מחמש מאות?...

ג. אלא שהמדרש בא ללמדנו הוראה באיזה אופן תהי' הגאולה עתה, שהיא סיום וחותם גאולת מצרים

– שאחרון של פסח הרי מסיים ("שליסט אפ") את יום הראשון דחה"פ, והיום הראשון דפסח הוא מורה דרך והוראה כיצד להגיע לאחרון של פסח, היינו, שיום הראשון דפסח מלמדנו באיזה אופן צריכה להיות ההכנה להגאולה דמישיח, וע"י העבודה דיום א' של פסח באים להגאולה דמישיח באחש"פ –

וההוראה היא:

מגיע זמן שרק אחד מחמש מאות ירצה לצאת מהגלות, אף שכל השאר הם גם כן בני אברהם יצחק ויעקב, וכולם גם שמעו שמישיח

(4) בשלח יג, יח. מכילתא עה"פ, הובא בפרש"י עה"פ.

(5) ריעיא מהימנא בוח"ג קח, ב. מכילתא שם.

(6) מכילתא שם.

ש"איני מבקש כו' אלא לפי כחן" כנ"ל).

ובמה מתבטאת עבודה זו – הרי זה ג"כ בפשטות: בהוספה בתורה ובמצוות, בלימוד התורה – נגלה דתורה ופנימיות התורה, ובקיום המצוות בהידור.

כולל ובמיוחד בענין שהזמן גרמא – קיום המנהג (כפי שאדמו"ר הזקן כתב בסידורו) לומר (וללמוד) פרקי אבות (אחר תפלת מנחה¹⁰) בשבתות בין פסח ועצרת, ובכל שבתות הקיץ.

ונוסף על הוספת עצמו בזה – צריכים להשפיע גם על אחרים שיוסיפו [ובפרט אם אצלו (המשפיע) בעצמו הי' חסר קודם בשלימות קיום עבודתו, צריך הוא הרי להוסיף בזה כפליים לתושי', כולל ע"י השפעה על אחרים בזה], ובכללות העבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה שמביאה במיוחד "אתי מר" דא מלכא משיחא.

וכל זה – מתוך הצפי' והתשוקה וכו' חזקה להגאולה¹¹ – "אחכה לו בכל יום שיבוא"¹², כפי שאומרים בכל יום בתפלה: "ותחזינה עינינו בשוּבך לציון ברחמים", ו(בימי החול) – "את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח". וכמדובר כמ"פ.

ויה"ר שע"י כל החלטות טובות אלו דבנ"י בכל מקום שהם להוסיף בעבודתם, ועאכו"כ ע"י קיום ההחלטות בפועל – שזה יפעל כבר את פעולתו ומיד, ויביא את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,

ועוד ועיקר – תיכף ומיד ממש.

(ב' קטעים משיחת ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר ה'תנש"א – מוגה, תרגום מאידית*)

10) ולהעיר מהמנהג המפורסם ללמוד ולחזור חסידות לאחר תפלת מנחת שבת. אבל מובן, שזהו בהוספה על קיום דברי אדה"ז בסידורו בנוגע אמירת פרקי אבות בשבתות אלו.
11) בל' חז"ל – "צפית לישועה" (שבת לא, סע"א).
12) וראה רמב"ם הל' מלכים רפ"א: "כל מי שאינו מאמין בו (במלך המשיח), או מי שאינו מחכה לביאתו כו". וראה לקו"ש וישב תשמ"ז בסופו. וש"נ.
12) נוסח "אני מאמין". וראה לקו"ש חכ"ג ע' 394.
* התרגום הוגה ותוקן מחדש על-ידינו. המו"ל.

מוקדש לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ר שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נרבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחיו

כל יהודי, אנשים נשים ואפילו טף, יש לו אחריות להוסיף בעבודתו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש!

[. .] ומזה ישנה גם הוראה בנוגע לעבודת בני, ובענין שהזמן גרמא – להביא את הגאולה האמיתית והשלימה:

יהודי יכול הרי לטעון: כיון שהוא מדוד ומוגבל, כולל מצד ההגבלות דטבע העולם, וחלק חשוב מהיום הוא עסוק (ע"פ תורה) בדברי רשות אכילה שתי שינה, ובפרט בזמן הגלות כשישנם כמה מדידות והגבלות והעלמות על עבודת ה' בשלימות וכו' וכו' – אין לו לכאורה אפילו כח לעשות עבודה קטנה יותר, עאכו"כ אין לו כח להביא את הגאולה האמיתית והשלימה!?

אומרים לו – שביאת המשיח תלוי ב"מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות" דוקא, וכיון שהגאולה עדיין לא הגיעה, ה"ז גופא ראי' שהדבר תלוי ב"מעשינו ועבודתינו" דדורנו זה.

ואדרבה: דוקא ע"י עבודה זו במדידות והגבלות ובהעלם והסתור (שבאה מגבורה) – דוקא בזה טמונים כחות נפלאים – שיש בכחם להביא את הגאולה. וכפס"ד הרמב"ם¹ שע"י מצוה אחת יש בכחו של יהודי להכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה".

וכיון ש"אני נבראתי לשמש את קוני"2 – כל יהודי, אנשים נשים וטף, ו"איני מבקש כו' אלא לפי כחן"³ [ולא רק ש"מבקש כו' לפי כחן" אלא שהקב"ה גם מסייע בעבודה זו ו"הקב"ה עוזרו"⁴] – מובן שלכל יהודי יש את הכחות לעשות את "מעשינו ועבודתינו" לשמש את קונו, ולעשות זאת בשלימות – לא רק כמסייע ועוזר זולתו, אלא שהוא בעצמו עושה את העבודה, לפום שיעורא דילי, בשלימות; עד שנעשה "שותף להקב"ה" בעבודה זו, ושותף אמיתי אינו רק מסייע וכיו"ב, אלא שהוא שותף בכל הפרטים וענינים ובאחריות הדבר וכו'. – וכל זה הוא בהוספה על כך שיהודי, בהיותו "חלק אלוקה ממעל ממש"⁵, "חלק הוי' עמו"⁶, יש לו הכחות הגדולים ביותר לפעול את הענינים הגדולים ביותר. עד שיש לו הציווי "קדושים תהיו כי קדוש אני"⁷, וכידוע הפירוש⁸ בזה ש"יכול כמוני"⁹ בניחותא.

[. .] ובפשטות:

כל יהודי, אנשים נשים ואפילו טף, יש לו אחריות להוסיף בעבודתו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש!

ומזה מובן, שאין מקום כלל שבמקום לפעול בעצמם יסמכו על אחרים או יטילו את העבודה על אחרים – אלא שזו היא העבודה דכל אחד ואחת, כאו"א צריך לעשות בעצמו את העבודה "לשמש את קוני" (שלשמה "אני נבראתי"), ובודאי שיש לו הכחות ע"ז (כיון

ומה שזה לוקח זמן – זהו רצון הבורא. וכשם שאז נהגו בתוקף כך צריכים להתנהג עכשיו כו', מפני שרק ע"ז יביאו את הגאולה.

ד. [. .] הוראה* נוספת שאנו למדים בקשר עם הגאולה העתידה:

באחרון-של-פסח מפטירין "עוד היום בנוב לעמוד וגו"¹⁰, לפי שבלייל פסח היתה מפלתו של סנחריב¹¹.

ולכאורה תמוה: הרי מפלת סנחריב היתה בלייל א' דחג הפסח ולא באחש"פ?

והענין, לפי שבהפטרה זו מבואר נצחונו של חזקי', שביקש הקב"ה לעשותו משיח¹² ובאחש"פ מאיר גילוי הארת משיח.

ועוד יותר: כו"כ פרטים המבוארים בהפטרה זו לא נתקיימו בנצחונו של חזקי' ויתקיימו בביאת משיח צדקנו¹³, כמו "וגר זאב עם כבש וגו"¹⁴, וגם ענין קיבוץ גלויות וכו'.

והנה מסופר שחזקי' בטח בה' לגמרי, עד שאמר "אני אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ו[אפילו] לא לומר שירה אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה"¹⁵, ואף ששבנא וסיעתו, שהם היו הרוב בסנהדרין, אמרו שע"פ תורה

(* להבנת ושלימות הענין בסעיף זה הוצרכנו לשלב בו קטעים משיחת אחש"פ ה'תשל"ב (נדפסה בלה"ק בלקו"ש ח"ז ע' 274-5). המו"ל.

(10) ישע"י, י, לב ואילך.
(11) שר"ע אדה"ז אר"ח סי' ת"צ סי"ג.
(12) סנהדרין צד, א. וראה מחזור ויטרי בכל זה.
(13) וכמבואר גם ברמב"ם (הל' מלכים פ"ב הי"א) שקאי על ימות המשיח – רק שלשיתו ה"ז משל וקאי על או"ה (ע"פ לקו"ש שם).
(14) ישע"י, יא, ו.

צריכים לעשות שלום ולילך בדרך הטבע¹⁶, מכל-מקום מאחר ששמע מישע"י נביא ה' בשם הקב"ה "כה אמר ה' אל תירא וגו' והפלתיו בחרב בארצו"¹⁷ בטח בה' לגמרי, עד שהלך לישון על מטתו, וערבה לו שנתו מצד בטחון זה, והקב"ה עשה המלחמה כמ"ש¹⁸ "ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו'".

ובזה ישנה ההוראה מחזקי':

כשם שחזקי', ששמו הוא חוזק י-ה¹⁹, לא התפעל ולא התחשב בכל מחנה אשור שביניהם נמצאו גם... רבנים²⁰, ואכן אצלם ה' הרוב כפי שהגמ' מספרת בסנהדרין²¹, אלא חזקי' שמע מה שישע"י הנביא אמר לו, שישע"י נדמה להם כמשה – עד"ז צריך כאו"א לבטוח בביאת המשיח בבטחון גמור בלי שום פקפוק,

ובאופן ד"אחכה לו בכל יום"²² שמחר ממש יבוא משיח – גם כשמצד "חשבונות" של שכל [וטבע] אינו רואה שום מקור לזה, ובטחון זה עצמו ימהר ויחיש את ביאתו, בקרוב ממש.

(15) איכ"ר פתיחתא ל. שם פ"ד, טו.
(16) סנהדרין כו, א.
(17) מ"ב יט, ו-ז. ישע"י לז, ו-ז.
(18) מ"ב שם, לה. ישע"י שם, לו.
(19) כ"ה בהנחה. וראה סנהדרין צד, א (ובחדא"ג מהרש"א שם): שחזקו י'ה.
(20) כמדומה שאמר כ"ק אד"ש "מהסנהדרין" – המניח.
(21) סנהדרין כו, א.
(22) עיקר הי"ב מה"ג עיקרים.

מדור הדבר מלכות מוקדש
לזכות האשה רייזל פרומא בת חי' רחל שתחי'
ולזכות הרה"ת יוסף יצחק בן רייזל פרומא וזוגתו חיה מושקא בת מרים שיחיו
ובנותיהם רחל בת חיה מושקא ולאה שרה בת חיה מושקא שיחיו
ולזכות הנא לאה בת חי' רחל, עדינה בת חי' רחל, מרים בת חי' רחל, וצבי בן חי' רחל שיחיו

(1) הל' תשובה פ"ג ה"ד.
(2) משנה וברייתא סוף קידושין.
(3) במדב"ר פ"ב, ג.
(4) סוכה נב, ב. קידושין ל, ב. וראה תניא פ"ג.
(5) תניא רפ"ב.
(6) האזינו לב, ט.
(7) ר"פ קדושים. וראה פרשתנו יא, מד.
(8) מאור עינים עה"פ. וראה אוה"ת ר"פ קדושים.
(9) לקו"ש ח"ז ע' 321.
(10) תו"כ עה"פ.

אם אין לו רבי - איך תהי' לו שייכות עם השכינה?..

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"*

א. בפירושו על הפסוק¹ "ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וגו'" - מעתיק רש"י התיבות: "ותצא אש" - ומפרש: "רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן וגו'".

[.] ההוראה לכאור"א מפירוש רש"י זה בעבודת האדם ע"פ "יינה של תורה":

ישנם הטוענים (מסתמא לא במסיבה זו): לשם מה צריכים רבי?

וכידוע המכתב של הרבי (מהורש"ב) נ"ע² בנוגע לזה, דישנם הטוענים בשביל מה זקוקים למומוצע ביניהם להקב"ה - הוא למדן, תלמיד חכם וכו', ובעצמו מספיק "גדול" כדי להתעסק עם הקב"ה בלי ממוצע, ואינו זקוק לרבי!...

באם יש לו שאלה בדיון - הרי יש לו גמרא, ובאם הגמ' מאריכה יותר מדי - יש לו שו"ע עם הלכות ברורות, "באר היטב" וכו'; ומה שקשה על היראת שמים (כיצד תהי' לו)? הרי לזה ישנו הרמב"ם, "חובת הלבבות" ועוד הרבה ספרים; לשם מה הוא זקוק לרבי, זה כלל לא חסר לו?

- כל העולם כולו זה הקב"ה והוא, ואין עוד. זוהי כל המציאות: הקב"ה - "יש האמיתי", הוא - "יש הנברא", ו"אין" באמצע - ביניהם אין אף מציאות!

וממשיך לטעון, שאמנם לפני מתן תורה ועד להקמת המשכן היו זקוקים להגיע למשה, מכיון שרק משה הי' יכול לקבל את התורה בסיני, "משה קיבל תורה מסיני"³, ודוקא הוא יכול הי' להקים את המשכן ולהמשיך את ה"ושכנתי בתוכם"⁴ - (להוריד את השכינה) לארץ,

[כמבואר בארוכה במאמר ההילולא⁵, ש(לאחרי שנסתלקה השכינה לרקיע השביעי ע"י החטאים) באו ששה צדיקים והורידו את השכינה עד לרקיע הא', ורק משה רבינו (שהי' השביעי) פעל ה"ושכנתי בתוכם" והוריד את השכינה מרקיע הא' לארץ⁶]

* קיצור משיחה זו הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ונדפס בלקו"ש ח"ב ע' 49 ואילך. כאן הבאנו תרגום מהשיחה שנדפסה בשיחות קודש תשכ"ו ע' 375 ואילך (הנחה בלתי מוגה) בתוספת מס' קטעים והערות מלקו"ש שם. כמו-כן הוספנו אי אלו קטעים קצרים ע"פ הנחה נוספת משיחה זו שרשם הרה"ת שד"ב הלוי שי' וולפא מיד לאחר ההתוועדות. (1 פרשתנו י, ב.)

(2) כ"ה בהנחה (הרנ"ע). וראה סה"ש תורת שלום ע' 194 - הובא גם (לענין המבואר כאן) בשיחות קודש תשי"ב (הוצאת תש"ס) ע' 168. ע"ש.

(3) אבות רפ"א.

(4) תרומה כה, ח.

(5) המשך "באתי לגני" הש"ית בתחלתו.

(6) שהש"ר פ"ה, א. וש"נ.

שסוף-כל-סוף ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו"...

ע"פ האמור לעיל ע"ד הדגשת ענין הגאולה (במיוחד) בזמן זה - מתעוררת תמיהה הכי גדולה: **היתכן שמבלי הבט על כל הענינים - עדיין לא פעלו ביאת משיח צדקנו בפועל ממש?!... דבר שאינו מובן כלל וכלל!**

ותמיהה נוספת - שמתאספים עשרה (וכו"כ עשיריות) מישראל ביחד, ובזמן זכאי בנוגע להגאולה, ואעפ"כ, אינם מרעישים לפעול ביאת המשיח תיכף ומיד, ולא מופרך אצלם, רחמנא ליצלן, שמשיח לא יבוא בלילה זה, וגם מחר לא יבוא משיח צדקנו, וגם מחרתיים לא יבוא משיח צדקנו, רחמנא ליצלן!!

גם כשצועקים "עד מתי" - ה"ז מפני הציווי כו', ואילו היו מתכוונים ומבקשים וצועקים **באמת**, בודאי ובודאי שמשיח כבר הי' בא!!

מה עוד יכולני לעשות כדי שכל בנ"י ירעישו ויצעקו באמת ויפעלו להביא את המשיח בפועל, לאחרי שכל מה שנעשה עד עתה, **לא הועיל**, והראי', שנמצאים עדיין בגלות, ועוד ועיקר - בגלות פנימי בעניני עבודת השם.

הדבר היחידי שיכולני לעשות - למסור הענין אליכם: **עשו כל אשר ביכלתכם - ענינים שהם באופן דאורות דתוהו, אבל, בכלים דתיקון - להביא בפועל את משיח צדקנו תיכף ומיד ממש!**

ויה"ר שסוכ"ס ימצאו עשרה מישראל ש"יתעקשו" שהם מוכרחים לפעול אצל הקב"ה, ובודאי יפעלו אצל הקב"ה - כמ"ש "כי עם קשה עורף הוא (למעליותא, ולכן) וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו" - להביא בפועל את הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

וכדי למהר ולזרז עוד יותר ע"י הפעולה שלי - אוסיף ואתן לכאור"א מכם שליחות-מצוה ליתן לצדקה, ו"גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה".

ואני את שלי עשיתי, ומכאן ולהבא תעשו אתם כל אשר ביכלתכם.

ויה"ר שימצא מכם אחד, שנים, שלשה, שיטכסו עצה מה לעשות וכיצד לעשות, ועוד והוא העיקר - שיפעלו שתהי' הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, תיכף ומיד ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

(משיחת כ"ח ניסן ה'תשנ"א - מוגה)

כשיאמרו בפשיטות ובלי שום פקפוק - זה יתקבל!

ישנם הטוענים שלא כל מוחא סביל דא לקבל ענין הנ"ל - שלכאור"א מאיר הארת המשיח, ואדרבה, ע"י שמיעת ענין כזה יתבלבלו וכו'.

אמנם באמת אינו כן, כי כבר נשתנה המצב, וכבר בא הזמן שגם ה"חוצה" יכול לקבל ענין זה, ורק צריכים להסיר הפחדים אצל אלו שצריכים להביא ענין זה לה"חוצה", וכשיאמרו את הענין בפשיטות (בלי שום פקפוק) - ע"י שיחזקו האמונה שלהם עצמם - יתקבלו הדברים אצל השומעים, ויפעלו פעולתם.

(משיחת אחרון של פסח ה'תשל"ב - מוגה. נדפס בלקו"ש ז"ע '273-275)

כאשר הוא יחפוץ בכך באמת - הוא יפעל זאת!

כאשר הוא יחפוץ בכך באמת, ויתכוון לזה בפשטות ללא שום פשט'לאך אלא פשוט בגשמיות: שיבוא משיח - יהודי, נשמה בגוף, כפי שהרמב"ם אומר שמש"ח יהיה יהודי הוגה בתורה ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה כו', הנה אף שהענין לא הגיע עדיין למוחין ומדות וכל שכן למחשבה דיבור ומעשה, אלא ברצון בלבד, בכל זאת "רצון יראיו יעשה" - הוא יפעל זאת!

באם כל בני ישראל יתדברו ביניהם ויצעקו שהם רוצים שמש"ח יבוא, אזי הוא יבוא מיד, "כהרף עין", ללא הבט על כך שזה בלילה ושאר הענינים המובאים בגמ', אלא כפסק הרמב"ם ש"ישראל עושים תשובה ומיד הן נגאלין", וכמבואר בספרים שמש"ח כבר ישנו, רק שצריך להאיר אצלו המקיף דח"י, ותיכף כשיאיר תהי' הגאולה השלימה במהרה בימינו.

(משיחת אחרון של פסח ה'תשט"ז - בלתי מוגה)

עבודה חדשה ומיוחדת שהיא בבחי' "קדשי שעה"

[. .] בדורנו זה ישנה עבודה חדשה ומיוחדת, שהיא בבחי' "קדשי שעה" - היינו, שכאור"א מישראל צריך להתכונן בעצמו ולהכין את הסביבה כולה לקבלת פני משיח צדקנו.

דהנה, עבודת ההכנה לביאת משיח צדקנו לא היתה שייכת כל כך לפני עשר שנים (וכיו"ב), והראי' - שמש"ח צדקנו לא בא במשך תקופה הנ"ל. ואילו בימינו אלו שייך ענין זה ביותר (ולכן, הרי זה "קדשי שעה"), כי משיח צדקנו בא בקרוב ממש, והראי' - שהרי "אחכה לו בכל יום שיבוא" וכפי שאומרים בכל תפלה (כמה פעמים בכל יום) "ותחזינה עינינו בשובך לציון" - ואין ענין יוצא מידי פשוטו.

(משיחת אחרון של פסח ה'תשמ"ב - בלתי מוגה)

אבל לאחרי מתן-תורה - כבר יש לו לבד את כל התורה ואינו צריך אף אחד, יש לו "אורייתא וקוב"ה" ובעצמו הרי הוא "ישראל", ו"ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁷, וחזן מזה אין.

ב. ע"כ ישנה ההוראה מפירוש רש"י, שר' אליעזר בא ואומר שזה בכלל לא מתחיל ("ר' אליעזר קומט צו גיין און ער זאגט אז דאס הייבט זיך ניט אָן") - כי כבר הי' לעולמים אצל נדב ואביהוא:

עם היות שמדרגתם של נדב ואביהוא היתה נעלית ביותר, ועד כדי כך שאמר משה לאהרן: "שהם גדולים ממני וממך"⁸, והקב"ה קראם "בקרובי"⁹ - בבחירי"⁸, בכל-זאת כיון ש"הורו הלכה בפני משה רבן" נענשו בעונש חמור ביותר בגלל העדר ה"ביטול" הראוי לרבים.

ולכן מביא רש"י את שמו של בעל המאמר¹⁰ - "רבי אליעזר":

שבחים נעלים ונפלאים נאמרו על ר' אליעזר המתארים את גודל כחו וחכמתו בתורה¹¹ - ובכל זאת אמר ר' אליעזר¹²: "האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל".

והגמרא מספרת¹³ על ר' אליעזר, שכאשר באו לשאול את דעתו בדיון מסויים, הרי למרות שהי' כמו התורה כנתינתה מהר סיני¹⁴, ועד שאמרו על אבן שישב עלי' שהיא הר סיני¹⁵, אעפ"כ אמר ר' אליעזר שאינו יכול להשיב "מפני¹⁶ שלא אמר דבר שלא שמע מפי רבו¹⁷ מעולם", והרי "החולק על רבו כחולק על השכינה"¹⁸.

זאת-אומרת, למרות שהי' זה לאחרי מתן-תורה, בכל זאת אומרים "כחולק על השכינה", מאחר שגם לאחרי מ"ת זקוקים ל"אנכי עומד בין ה' אלקיכם וביניכם להגיד לכם את דבר ה"¹⁹ - זה מוכרח להיות ע"י ממוצע²⁰, רבי, ובאם לא הרי-זה "כחולק על השכינה", ובדיוק הלשון: לא רק שחסר אצלו, אלא "חולק" - הוא נפרד מהשכינה, מהקב"ה!

ואם-כן, כיצד יתכן שתהי' לו תורה ללא רבי?!

- כי מי לנו גדול כנדב ואביהוא, ובכל זאת זה הי' כל חטאם, "לא מתו בני אהרן אלא ע"י שהורו הלכה בפני משה רבן", ועד כדי כך - שזה נוגע לא רק להם²¹, כי אם גורם להיפך הענין של גילוי השכינה בישראל.

ג. וכך זה בכל דור ודור, בכל שנה ושנה ובכל יום ויום - ש"האומר דבר שלא שמע מפי

(7) ראה זח"ג עג, א.
 (8) פרש"י פרשתנו י, ג.
 (9) פרשתנו שם.
 (10) שלא כדרכו ברובא דרובא של פירושי.
 (11) "ראה פדר"א (פ"ב): יכול אתה לומר דברי תורה יותר ממה שקבלו מסיני. ובהש"ר (ע"ה פ' לריח שמניך טובים - א, ג): האבן הזאת (שישב עלי' ר"א) דומה להר סיני, וזה (ר"א) שישב עלי' דומה לארון הברית. ובאבות (פ"ב מ"ט): בור סוד שאינו מאבד טיפה. ועוד" (הערה 14 בלקו"ש שם).
 (12) ברכות כז, ב.
 (13) יומא סו, ב. סוכה כז, ב.
 (14) ראה פדר"א שהובא בהערה 12.
 (15) שהש"ד שם.
 (16) יומא סו, ב. ועוד.
 (17) רבי יוחנן בן זכאי. וראה 'התוועדות' תשמ"ב ח"ג ע' 1539. תשד"מ ח"א ס"ע 107.
 (18) סנהדרין קי, א.
 (19) ואתחנן ה, ה (בהשמטת תיבת "אלקיכם").
 (20) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 6. חכ"ו ע' 7. וראה גם ב"יחי המלך" גליון תשיט ע' 3 ואילך.
 (21) "להעיר גם מתניא פ"ב" (הע' 31 בלקו"ש שם).

רבו גורם לשכינה כו", כי אם אין לו רבי לא יתכן שתהי' לו שכינה ("אויב ער האָט קיין רבי'ן ניט – קען ער ניט האָבן שכינה!")

הרי בכל דור ישנו אחד שהוא כמו משה רבינו שאמר על עצמו "אנכי עומד בין ה' אלקיכם וביניכם"²², ואם משהו לא בטל אליו, אפי' אם יהי' צדיק כנדב ואביהוא שרש"י אומר עליהם שהיו במדריגה ד"בן בית" אצל הקב"ה, בכל זאת, כיון שעשו דבר – אע"פ שהי' דבר טוב – אבל זה הי' בלי לשאול את רבם – משה, הגיעה להם עונש מיתה וזה הי' "כחולק על השכינה".

[. .] וכן"ל מר' אליעזר ש"האומר דבר שלא שמע מפי רבו גורם לשכינה שתסתלק מישראל", אף שר' אליעזר הי' כל כך גדול בתורה, "בור סוד שאינו מאבד טיפה"²³, בכל זאת "לא אמר דבר שלא שמע מפי רבו מעולם".

ומה שטוען שאין לו רבי – הנה לכל לראש הגדר דרבו הוא "אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת"²⁴, ואפילו כשלומד עמו בענין "זוהמא ליסטרון"²⁴ (כך גדולה שמסלקין בה זוהם הקדירה והקלחת לצדדין²⁵) הוא גם כן נקרא רבי שלו, וצריכה להיות אצלו ענווה על-דרך ענותנותו של משה רבינו.

ומלבד זאת, הרי באם אין לו רבי – לא יכולה להיות לו שייכות עם השכינה!

וענין זה נוגע לכאו"א, עד שרש"י מכניס זאת בפירושו ב"פשוטו של מקרא", ולומדים את זה אפילו עם ילד בחדר.

(תרגום חפשי משיחת ש"פ שמיני ה'תשכ"ו – בלתי מוגה)

(22) ראה סה"ש תורת שלום ע' 158. (24) ב"מ לג, א. וראה אבות פ"ו, ג.

(23) אבות שבעה' 12. (25) פרש"י ב"מ שם. וראה סה"ש תשמ"ו (שי"ל ע"י

ועד הנחות הת') ח"ג ע' 856 ואילך.

לא להתבייש לצאת בריקוד בגלל הנסים גלויים!

א. כשרואים את הנסים שהקב"ה עושה – מעורר זה עוד יותר ביהודי, את ההכרה שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו, ושהוא עושה תמיד נסים לבנ"י, ו"הקדוש ברוך הוא מצילנו מידם" מאלה ש"עומדים עלינו".

ובפרט שהנסים העכשוויים מזכירים ומחזקים את הרגש אצל יהודי "לראות את עצמו כאילו הוא יצא היום ממצרים", וש"לא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה ממצרים אלא אף אותנו גאל עמהם" – גאולת מצרים היא ההתחלה וכולל את כל הגאולות (אפילו גם גאולה ד"יגאלנו מן הצרות הבאות עלינו כו"), כנ"ל.

ועבור זה נותנים שבח והודאה, "יודו לשמך"¹, "למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו הוציאנו מעבדות לחירות מיגון לשמחה כו",

ועוד וג"ז עיקר: האופן העיקרי בו יהודי "מקבל" ("נעמט אויף") את הנסים ופועל

(1) תהלים קמ, יד.

שהקב"ה יוסיף עוד יותר נסים – הוא ע"י זה שמוסיף בלימוד התורה וקיום המצוות בהידור, כולל – מצות תפילין (שהוא הרי אות וזכר ליציאת מצרים)² – והוקשה כל התורה כולה לתפילין³ – שע"ז נפעל "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך"⁴, עד שאוה"ע מעוררים את בני"ש שהצלתם בעבר ובעתיד (עוד יותר) היא בגלל ש"שם ה' נקרא עליך", וגם – "יודו לשמך".

ובלימוד התורה עצמו – במיוחד בלימוד פנימיות התורה, שע"ז נפעל "אתי מר" דא מלכא משיחא"⁵, "אראנו נפלאות" בגאולה האמיתית והשלימה.

ונוסף על עבודת עצמו, צריך גם להשפיע על עוד יהודים, ע"י הפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, כולל ובמיוחד – אצל יהודים אלו שיוצאים עתה (ביציאת "מצרים") מהמדינה ההיא.

ב. ויהי רצון שהקב"ה יעזור לכל יהודי שיהי' לו את ה"עינים לראות ו(במילא) אזנים לשמוע" ו"לב לדעת"⁶ – לראות את "המסות הגדולות אשר ראו עיניך האותות והמופתים הגדולים ההם"⁷, את הנסים הגלויים שקורים בכל יום,

ובפרט שאוחזים כבר לאחר "ארבעים שנה"⁸ שנמצאים במדבר העמים (דגלות), במצב של "ארבעים שנה) אקוט בדור"⁹, ואוחזים כבר ב"יבואו אל מנוחתו"¹⁰, בארץ הקודש וירושלים¹¹, עד "שלם", שלימות המנוחה – בגאולה האמיתית והשלימה,

ובמילא מובן, שבנ"י מוכנים כבר לכך, ויש להם כבר את ה"לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע" [כמו שהי' בשנת הארבעים לאחר יציאת מצרים, שכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות].

ואפילו אם ישנו עוד יהודי שצריך להסביר לו עד שיראה את הנסים (כיון שהוא עדיין לא הבחין ושם לב ("פאנאנדער-געקליבן")) – הרי זה בא באופן הכי קל, בדרכי נועם ובדרכי שלום ובשמחה ובטוב לבב, מספיק שיעוררוהו על כך פעם אחת.

ויה"ר שלא יצטרכו לדבר ולספר אחד לשני על הנסים, כיון שכל אחד יראה ורואה זאת בגלוי, מראה באצבעו ואומר זה¹², ומכיר ומודה לה' על הנסים,

עד שהוא לא מתבייש לצאת בריקוד בגלל הנסים גלויים!

כיון שהוא לא משלה את עצמו שאין מה לרקוד ולהרעיש ("שטורעמען") על הנסים שהקב"ה מראה, אלא אדרבא: הוא בא לידי הכרת האמת לאמתו, א) שהקב"ה מראה נסים גלויים, ו-ב) שצריך להיות על כך בשמחה גדולה.

(קטעים משיחת כ"ו ניסן ה'תנש"א, בעת ה"יחידות" – מוגה, תרגום מאידית)

(2) ס"פ בא. (8) ולהעיר שכבר עברו ארבעים שנה מעת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר בשנת ה'שי"ת, כמדובר כמ"פ. (3) קידושין לה, א. (4) תבוא כח, י. ברכות ו, סע"א. (5) אגה"ק הידועה דהבעש"ט – נדפסה בכתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ. (6) תבוא כט, ג. (7) שם, ב. (8) ולהעיר שכבר עברו ארבעים שנה מעת הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר בשנת ה'שי"ת, כמדובר כמ"פ. (9) תהלים צה, י. (10) שם, יא. (11) פרש"י שם. (12) ראה תענית בסופה. שמו"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.